

KREŠŤAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLICKÉ NOVINY
 VYCHÁDZAJÚ KAŽDÚ SOBOTU NA ŠESTNÁSTĽ STRANÁCH.

Predplatná cena:

Na celý rok ... 4 koruny — hal.
 Na pol roka ... 2 " — "
 Na štvrt roka ... 1 " 20 "
Jednotlivé číslo 8 hal.

Zodpovedný redaktor:

Dr. ALEXANDER ERNSZT,
 páp. komorník.

Majiteľ a vydavateľ:

JAN MOLNÁR.

Redakcia a vydavateľstvo:

Budapest, IV. ker., Ferencz-József-rakpart 27. szám.
 sem sa majú posielat' predplatky, jako dopisy do novin
 ohlások a náhodné reklamácie. Cena jedného 5 stĺpcového
 nonpareill riadku 30 hl. Rukopisy sa naspak nedávajú.

O Hlinkovi.

Vždy sme hovorili, že národnostné búrenie je nebezpečná hra s ohňom, uvaľuje do nešťastia neskúsených ľudí a do hrozných nerestí úbohý ľud. Úbohý ľud ľahko verí a ľahko príde do ohňa, mnoho kráľ nevie si ani predstaviť, aké strašné následky môžu mať jeho skutky. Ľudia

ale vzdelaní, teda intelligentní, nadovšetko pastieri ľudu, ktorým ľud už aj následkom v Bohu skladanaj dôvery, najviacej verí, mali by vedieť, čo nenie dovolené, čo uvaľuje ľud do hrozného nešťastia, títo by sa nemali pohrávať s ohňom a nemali by uvaľovať ľud do hrozných pohromov a nerestí. Toto sme tvrdili jednotajne, z tejto príčiny vystríhali sme vždy ľudí dobrej mysle,

Opravovanie zkaženého korabu.

aby sa nepúšťali do národnostných pohybov a nadovšetko duchovní, aby si vec túto tisíckrát rozvážili, v záujme pokoja cirkve a vlasti, nadovšetko ale v záujme blaha ľudu. Bo veď darmo, tú pravdu, že táto krajina je krajina uhorská, nemožno z obličaja zeme zotref. Kto v krajine tejto stavia sa proti uhorskému rázu štátu, ten môže prichystaný byť na to, že ho tu ľahko nebudú trpeť. V tomto smysle písali sme vždy od počiatku.

Hovoria, že Hlinku biskup jeho suspendoval, vyzdvihol z úradu a z pod vykonávania cirkevného riadu. Darmo hovoria národnostní buriči, že to biskup učinil z politických príčin. To nenie pravda a ani to pravda byť nemôže. Biskup to dobre vie, že aj on má vrchnosť nad sebou a že z politických príčin nikoho neslobodno vyzdvihnúť z pod vykonávania cirkevného riadu, je toto čistá nemožnosť. Veď by biskup sám na seba uvalil tú najťažšiu zodpovednosť, keby dakoho suspendoval z politických príčin. Veď to Hlinka sám uznáva, že ho pre simoniu, pre kupovanie cirkevného úradu obžalovali, a síce jeho liberálni priatelia, jeho liberálni korteši, ktorí to najlepšie musia vedieť, ako sa on k jeho fare dostal. My, rozumie sa, nemôžeme vedieť, čo je pravda na tejto obžalobe. Ponevác ho ale jeho biskup s porozumením spišskej svätej stolice z úradu odstránil, to nad týmto pádom každý človek s podivným musí hlavou pokrútiť.

Veď aj či je to za čudná vec, že tento človek, ktorý ozaj nepochopiteľný zástoj hral, ktorý bol najprv ľudákom, potom liberálom, teraz zas národnostným, natísnul sa ľudu za bezzistného vodcu, keď sa zdá, že veci jeho skutočne nenie sú v poriadku, keď predošli jeho liberálni priatelia, pre také veci zdvíhajú proti nemu obžalobu, ktoré v očiach každého kňaza, ba aj v očiach každého vzdelaného človeka sú veci ozaj tie najhroznejšie.

Tento človek, ktorý mal dostatočných príčin k tomu, aby sa skrovne utiahol, postavil sa na čelo ľudu, búril ľud a viedol ho proti jeho cirkevným a svetským vrchnostiam a pri tom poukazoval jednostajne na seba ako na nejakého mučedníka.

Do nebezpečenstva uvalil ľud a do nebezpečenstva uvalil aj svojich priateľov. Súd ich dal chytiť a hodil ich do väzenia. Súd nikoho nedá

bez dostatočnej príčiny chytiť v Uhorsku. Zákon osobnej slobody je u nás základným zákonom, sudca súdovej stolice dobre si teda musí vec rozvážiť, prv než sa k tomu odhodlá, aby dakoho pozbavil osobnej slobody. Či toho bolo treba, aby to ako kňaz tak ďaleko dovedol, až ho a jeho priateľov hodili do väzenia! Hodia-li kňaza do väzenia za jeho vieru, to mu iste slúži len na slávu. Jestli ale kňaz pre búrenie proti cirkevným a svetským vrchnostiam dostane sa do väzenia, to mu už nikto, nikde za slávu pokladať nebude.

Darmo hovorí Hlinka, že je to za ľud slovenský. Nuž či ľud slovenský nežil doteraz tu v tejto krajine? Či tento ľud slovenský nemal aj druhých kňazov? Alebo snáď všetci čo nerobili tak ako Hlinka, zradcovia sú ľudu slovenského? Kto by to uveril?!

V Bielom Potoku je teraz vojsko, útraty za vyslanie tohoto vojska platíť bude ľud bielopotocký. Toto je prvé ovocie Hlinkovho účinkovania. Na všetko na svete prosili sme týchto pánov, čo sa za bezzistných priateľov slovenského ľudu vydávajú, aby nebúrili tento pokoja milovný ľud, aby sa nepohrávali s ohňom, aby v ľude tomto nezbudzovali túžby a žiadosti, ktoré neni možno vyplniť, aby nezačínali vojnu proti celému národu uhorskému, bo národ uhorský ako žil v tejto krajine a práva svoje vedel obrániť cez tisíc rokov, ani teraz sa nedá. Slovenský ľud má spravodlivé žiadosti, za tieto treba zápasíť neustále, lež vždy múdre a mierne. To nikto neide žiadať, aby ľud slovenský zanechal svoju materinskú reč, bo je to nemožnosť a nezmysel dvom miliónom ľudu odobrať chcieť materinskú reč. Náš dobrý ľud slovenský nežeňme ale do hrozných bojov, z ktorých len ohromné trápenia a biedy preň nasledovať môžu a ktoré by len vtedy prestaly, keby bolo možno utlačiť a úplne zničiť v tejto krajine národ uhorský. Či sú ale ku tomuto výhlady?

My sme vždy len to chceli, aby slovenský ľud našiel tu svoje blaho, aby s druhým ľuďom v tejto krajine žil v bratskej láske, aby sa hmotne zmáhal, aby zachoval čistotu svojich mravov, aby neupustil od viery od predkov svojich zdedenej a čo ku kultúre a vzdelanosti svojej potrebuje, to aby braterským požívaním s Uhrom, priateľským spôsobom zadovážil sebe v tichom pokoji, ako si toho zadovážili sedmohradskí Sasi.

Veď ale podaktorí, čo vydávajú sa za priateľov ľudu slovenského, do ohromného nešťastia ženú tento ľud! Veď začínajú vojnu na život a smrť, proti všetkému, čo je uhorské! Však ale až príde ku tejto vojne, spojená ona bude s veľkými obetami, útrapami a s hrozným nešťastím. Čo ale nasleduje po nej? Vždy len väčšie nešťastie. Kto verne miluje ľud svoj, ten ho svedovoľne nevzenie do nešťastia!

Krešťania kupujte len u krešťanov!

«Nepokradneš».

Remeslo zlodejov je: kradnúť. «Slovenský Týždenník» čo uzrel svetlo sveta, ustavične okráda kňazov katolíckych o auktoritu. Čiernymi bandami ich ustavične nazýva. Poznám kňazov bezúhonného života, ktorých «Slovenský Týždenník» zpotupil jedine preto, že sú prívržencami krešťanskej ľudovej strany. Najnovšie chytil sa do mňa dost hrubým toporom a predstavil ma čo najpodlejšieho človeka. Za povinnosť si držím útok na mňa namierený verejnosti podať, aby kňazi a veriaci liptovskí vedeli, čím som sa prehešil, že «Slovenský Týždenník» tak mocne a nehanebne o mňa sa otiera.

Pozrime len do 25. čísla «Slovenského Týždenníka» čo tam stojí o mne napísané.

«Že som synom slovenskej matičky;» no to mne len k úcte slúži; «že som bol vzorným katolíckym kňazom a dobrým pastierom slovenského ľudu,» to mi až veľmi lichotí; ale kedy som prestal byť synom slovenskej matičky a kedy som prestal byť vzorným kňazom? Či som kedy po nociach pri kartách lumpoval? Prestal som byť asnáď synom slovenskej matičky, keď som toho roku sobieral pre «Posla Sv. Antona» 78 predplatiteľov? Keď som poslal v Stankovänoch do Spolku sv. Adalberta sobieral 77 údov?

Prestal som byť dobrým kňazom asnáď vtedy, keď som predplatil pre svojich veriacich «Kráľovnu Sv. Ruženca» a «Posla Božského Srdeca» vo viacerých exemplároch? Keď som viacrás sv. missie vydržoval?

Jestliže «Slovenský Týždenník» len preto sa hnevá na mňa, že ho ja ako luteránske noviny nerozširujem, ja zato nemôžem. Otravu ľudu dobrému, ešte nezkaženému podať nesmiem! Ktorý svedomitý lekár dá nemocnému na miesto lieku otravy? A ktorý katolícky kňaz, čo lekár nesmrteľných duší, smie dať k čítaniu svojim veriacim otravu «Slovenského Týždenníka»?

Ktorý svedomitý pastier oviec zavedie ovečky svoje

na miesta pašienky škodlivej? Ktorý kňaz katolícky predplatí pre svojich veriacich škodlivé spisy a noviny? Že ja ani «Katolícke Noviny» teraz nerozširujem, príčina je podobne: napádanie kňazstva. Ja viem, čo je katolícke duchovenstvo a preto rany tomuto zavadané i mne bývajú zavadané. Smer «Katolíckych Novín» má byť katolícky. Redaktor má napomenúť svojich dopisovateľov, aby do «Katolíckych Novín» jedine pravdivé zprávy zasielali. Tak v 24. čísle na strane 4. v dopise Liptovský Sv. Mikuláš v bode na mňa sa vzťahujúcom v deviatich riadkoch len štyri luhárstva sú obsažené. Za tieto luhaniny redaktor síce nemôže; lenže zlostný dopisovateľ týmto osočovaním škodí rozširovaniu katolíckej spisby, škodí spolu ale i vážnosti redaktora. «Katolícke Noviny» len vtedy budem rozširovať, keď budú tak redigované, že sa veriaci nad ich obsahom pohoršovať nebudú!

Čo sa týka dopisu «Slovenského Týždenníka» o mne znejúceho, musím podotknúť, že cieľ toho dopisu je: úplne zničiť moju česť u slovenského ľudu. Preto bránim sa nasledovne:

Nenie pravda, že ja v hneve a nenávisti potupne pokrikujem na slovenských mužov. Je však pravda, že jedného slovenského neznaboha — máme my katolícki kňazi neradi, nie preto, že je Slováč, lež preto, že svojou neverou a svojim neznabožstvom kazí nám ľud správe našej sverený. Kto je tento neznaboh — ľahko uhádnete, keď jeho spisy poprečítujete.

Nenie pravda, že ľud správe mojej sverený rúha sa slovenskému menu, že vykrikoval na voľbe: abcúg Slováč, abcúg vlastizradeč. A jestliže mne dakto privlastňuje, že som ja Stankoväncov naučil takto vykrikovať, toho za podlého, zlostného pomluvača vyhlasujem, dokiaľ mi to nedokáže.

Nenie pravda, že Stankovänci sú zavedení a omámení. Majú oni bystrý rozum; vedia uctiť biskupov a kňazov, lež nevedia uctiť vlka: neznaboha. Vedia rozoznať «Krešťana» od «Pohana». Zaviesť, omámiť sa nedajú! A môže ich ktokoľvek šrobovať, jako len chce, do hnusnej nevery ich veru nezašrobuje!

Prečo ale «Slovenský Týždenník» tak veľmi ma počul z príležitosti môjho vymenovania za dekana? Preto, že nesúhlasím so štrajkovaním ružomerských katolíkov. Pod štrajkom rozumieme zastavenie roboty do tých čias, dokým sa krivda robotníkom učinená nenapraví. Uznávam, že štrajkovanie robotníkov niekedy dá sa ospravedlniť, lež štrajkovanie ružomerských katolíkov — z katolíckeho stanoviska vec posudzujúc — nijako sa nedá ospravedlniť. Štrajk jejich je nesmysel. Nerozum je to, keďže žena v oči mužovi štrajkuje, ho trucuje, jeho poslúchať nechce; jako to urobila jedna zlostná žena, ktorá povadia sa so svojim manželom. sľubom sa zaviazala, že za celý mesiac s mužom sa shovárať nebude. Muž sa jej láskave prihovára, ale ona len mlčala, muž ju prosil, ale ona ani slova; hrozil sa jej, ba i facku dostať, ale ona predsa len štrajkovala. Tejto hlúpej, hlavatej žene podobní sú ružomerskí niektorí katolíci, ktorí neobyčajným spôsobom štrajkujú — oni sa vám vo svojom vlastnom

kostole modliť nechcú, lebo sú v hneve s pánom biskupom a kaplánmi svojimi. Nevedia oni, že Pán Ježiš je prítomný vo Sviatosti Oltárnej i v Ružomberku, preto ho hľadajú po iných kostoloch; chceli by si utíšiť svoje svedomie štrajkovaním v modlitbe, opovrhovaním pána biskupa a svojich kňazov, lež pokoja týmto spôsobom veru nikde nenajdu, Pokoj duše nadobýva sa kajúcnosťou, ale nie zlostou a štrajkom v modlitbe.

Keby ružomerskí katolíci toto vedeli, neboli by sa na sviatok Božieho Tela do Stankovian s processiou vybrali; boli by sa Sviatosti Oltárnej v Ružomberku klaňali. Veď im Pán Ježiš vo Sviatosti Oltárnej prítomný nič zlého neurobil, prečo ho opovrhli, prečo pred Ním utiekli? Keď nenávidia kňazov, nenávidia samého P. Ježiša Krista. Kto vás opovrhne, mňa opovrhne, sú slová Pána Ježiša Krista.

A keď ja toto všetko viem a vidím, zdá mi sa, že som mohol súhlasíť s processiou ružomerskou? Na žiadosť pád nemohol som prijať štrajkujúcich s radosťou. Náš kostol je otvorený od rána až do večera každodenne — má do neho prístup žobrák, vandrovník, bohatý, chudobný, lež nemá v ňom čo hľadať taký človek, ktorý je revolverom zaopatrený, ktorý proti svojim kňazom a Pánu Ježišovi štrajkuje.

Ja prijmem vďačne kohokoľvek, kedykoľvek do mojej farnosti, jestli sa patričný nerúha Božskej Velebnosti. Ja prijal bych bol i processiu na Božie Telo, keby mi nebolo v ušiach ustavične znelo: «Beda tomu, skrze koho pohoršenie povstáva».

Príďte ku mne veriaci druhých farností buďto v robotný deň alebo v nedeľu — **nie s processiou**; uvidíte. Či vás neprijmem s láskavosťou. Darma mi «Slovenský Týždenník» ubližuje, že som poslal chlapov a ženy oproti ružomerskej processii s trňami a šípami. Fúj, haňba takto luhaf a pomlúvať! Takto nešeredne luhaf môže len ten, ktorý viery nemá. Jestli mi to «Slovenský Týždenník» čo len jedným svedkom behom jedného celého roku dokáže, že som chlapov, ženy a deti s trňami a šípami poslal oproti ružomerskej processii — vďačne mu dám 200 korún na cieľ dobročinný. Poznám dobre pomlúvača, viem z jakého koreňa on pochodí, jako si on kňazov uctí. Viem a dokážem daným časom, že je neznabohom a tento neznaboh z mozoľov nášho ľudu brucho pasie a vykrikuje: Slováci chráňte sa klerikálnej bandy. To jest: varujte sa kňazov. Či tento privrženec Masaryka a Tolstoj rozvážil si, čo hovorí?

«Nič im neverte» kričí v zúfalstve neznaboh. Chce on, aby ľud slovenský kňazom nič neveril. Jestliže ľud náš kňazom veriť nebude, jako že uverí doktorovi, zvlášte takému, ktorý viery nemá? Či ten ľud nebude potom upodobovať neznaboha-lekára, že ho svojimi liekami chce otráviť? A môže byť potom ten lekár jakokoľvek šikovný, ľud mu viac veriť nebude. Keď ztratil ľud vieru v Boha, ztratí aj dôveru v lekára-neznaboha!

Kričí ďalej «Slovenský Týždenník»: nič im, totižto kňazom, nedávajte. Toto heslo je skutočne poburujúce. Koď my kňazi okresu dolno-liptovského začneme ľudí

učíť: lekárovi bezbožnému nič nedajte, čo by vám i dobre poradil, čo by vám i boľavý zub šikovne vytrhol, či by ten ľud nepozrel nám smeľe do očí; či by nám nepovedal: lekár, bárs je neznaboh, predsa je hoden mzdy zaslúženej. Jakože vyžije ten lekár, keď za darmo liečiť bude; nuž a kňazi nie sú lekári? Preto pozor p. doktor, kocka sa prevrhne, a jako si biedne dokončil štúdia, tak biedne o hlade zahynieš, keď tebe ľud viac veriť nebude, keď ku tebe v neduhoch svojich telesných nikdy viac nepôjde.

A teraz ešte niečo. «Slovenský Týždenník» hovorí, že som z kancla brízgal na tú processiu ružomerskú. Áno, to je pravda, že som vystúpil oproti buričom. Pod buričami rozumiem vodcov processie. Ľud zavedený zadržovať nesmiem; ešte i teraz si myslí, že dobre robí, však ale ľudu oklamánu v krátkom čase otvorí sa oči a bude hľadiť buričov tak uctíť, jako si to zaslúžia a nebude potupne na nás vykrikovať, že sme Maďari.

Čo sa týka toho veľkého «honoru dekanstva» nie je taká hodnosť, žeby sa odplatilo dakomu ju závideť. Moji známi všetko zlo o mne uveria, len to nie, že som dekanstvo hľadal. Toto prepustím vďačne komukoľvek. Som tej mienky, že čím viac kto baží za vyznačením, tým väčšie pohanie v živote ho stihne. Toto majú pred očima, na dekanstvo som ani nepomyslel.

Článok oproti mne napísaný v «Týždenníku» nemá pôvodcu. Báľ sa s menom svojim vyrukovať, jako sa i báľ pred voľbou sem prísť kortešovať.

Martin Pazúrik,

dľa «Týždenníka» opravdový klerikál.

Kresfania, kupujte len u kresťanov!

Štrajky poľných robotníkov.

Idu sa časy voľajako v každom ohľade premeniť, nie ale k lepšiemu, lež k horšiemu. Dakedy, za tých mnoho spomínaných, starých, dobrých časov gazda a poľný robotník zarovnak s radosťou očakávali žatvu. Robotníkovi neprišlo na myseľ, aby štrajkoval a gazda vedel, že je to jeho, čo mu Boh na poli požehnal. Robotníkovi dostalo sa poriadny kus chleba a gazdovi nezhltili úrodu hrozne úroky od úzernej dlžoby.

Dnes je tomu v každom ohľade ináč. Poľní robotníci búria sa a sú nespokojní a gazdovia lámu si hlavu nad tým, že to, čo im Boh požehnal a čo sa im po krvútej robote na poli urodilo, či to dostatočné bude k zaokrytiu tých všeliakých a veľkých výdavkov, ktoré s každým rokom viacej ich utlačujú. Úprimne treba vyznať, že ku nespokojnosti a ponosom má príčinu poľný robotník, lež

ešte väčšiu príčinu k tomu má gazda, keď si výsledok túžobne očakávanej úrody spočíta.

Všetko je to ináč teraz, ako bolo voľakedy. Život v každom ohľade zdražiel. Dane sú čo rok väčšie. Prijmov je menej a výdavkov je viac. Dobrá hrst rozumu treba teda k tomu, aby či robotník, či gazda vedel si pomôcť v takýchto ťažkých okolnostiach. Nenie preto divu, že poľný robotník pracuje na podiel pre židovského sklepníka a že gazda trčí až po uši vo vrecku dajakej úzerej banky. Trápi sa a hrdluje jeden tak ako druhý. V poslednom čase k tomu, aby toto nešťastie ešte väčšie bolo, chytajú sa štrajku, zastavujú totiž robotu aj poľní robotníci. Štrajk žencov začína nabývať nebezpečných rozmerov zvlášte na Dolniakoch. Na pustatine Felgyő (stolica esongrádska) 124 žencov prestalo pracovať. Z Mezöhegyešu poslali ta 120 párov iných žencov, ktorí hneď začali žatvu. Štrajkujúci robotníci teraz už banujú, že nezačali pracovať. O podobných štrajkoch píšu aj z Békés Čaby, z Futaku, z Kecskemétu, z Mártonvásáru, kde na jednej pustatine ženci zastavili prácu. Úrad slúžnovský z Valu poslal ta druhých robotníkov, štrajkujúcich žencov ale, ponevác zrušili kontrakty s majiteľom pustatiny, ešte v zime uzavreté, dostaviť dal pred súd do Stolného Belohradu.

Ku tým mnohým pohromám, ktoré vlast našu stíhajú, máme teda ešte aj štrajky poľných robotníkov. Povážme preto v prvom rade, či si poľní robotníci takýmto štrajkom pomôžu a kto je to vlastne, čo ich ku štrajkom povzbudzuje.

Ako v iných štátoch, tak aj v našej vlasti spatrujeme organizáciu alebo sriadenie robotníckej triedy. Sriadenie toto je v každom ohľade podivuhodné. Má ono ale dve veľké chyby, pre ktoré doposiaľ žiadnych úspešných výsledkov dokázal nemohlo. Jedna chyba tohoto sriadenia je, že nestojí na kresťanskom základe, druhá chyba ale ktorá nutne z prvej vyplýva je, že sa nenachodí v rukách kresťanských. Bárš ako si svet hlavu láme nad tým, ako pomôcť utrápenému pokoleniu ľudskému, musí konečne prísť k tomu presvedčeniu, že sa to nedá ináč previesť, ako na základe kresťanskom. Zarovnak prv alebo neskôr tiež musí svet nahliadnuť, že sriadenie alebo organizácia bárš akého druhu len vtedy môže istotne účinkovať ku duševnému a hmotnému blahu, keď vodcovia jej presiaknutí sú pravdami kresťanstva.

V tomto ohľade veľmi sa prevíňuje sriadenie alebo organizácia triedy robotníckej. Prevíňuje sa v prvom rade proti tým, ktorým snaží sa pomôcť v jejich biednom stave a prevíňuje sa proti pokoleniu ľudskému kroz to, že ohlasuje heslá a učenia, ktoré sa v žiadnom ohľade zastávajú nedajú, bo sú kresťanstvu doprosta protivné, nemravné a ľudu nanajvýš škodlivé. V druhom rade ale prevíňuje sa sriadenie triedy robotníckej ako nekresťanské tým naproti pokoleniu ľudskému, že ľud nezbehlý zvädza, vzbudzuje v ňom túžby, ktoré sa nikdy vyplniť nemôžu a búri ho proti vrehnostiam cirkevným a svetským a proti triedam zámožnejším. Najviac ale prevíňuje sa nekresťanská organizácia triedy robotníckej kroz to, že ľud ženie

do náručia tých najurputnejších jeho nepriateľov. Človek rozmýšľajúci musí ozaj do veľkých rozpakov prísť, chce-li to posúdiť, ako je to možné, že široké vrstvy robotníctva dajú sa zvädzať židovským vodcom. Smutný následok tohoto je, že celé nekresťanské sriadenie triedy robotníckej nachodí sa celkom v židovských rukách.

Židia panujú teda nad kresťanskými robotníkmi. Či toto nenie smutná, lež aj hrozná vec. Židovskí vodcovia zmohli sa dosavád všetkých odborov robotníckych. Teraz sa vrhli na poľných robotníkov. Robotníci, ktorých židia za nosom vedú, nazdávajú sa, že v biednom jejich stave nemôžu sebe ináč pomôcť, ako keď zastavia prácu, totižto keď štrajkujú. Tu sú ale aj priemyselní robotníci, teda robotníci rozličných remesiel vo veľkom omyle. Keď sa nazdávajú, že sebe tým pomôžu. Priemyselný robotník o mnoho viac môže dosiahnuť riadnou cestou, keď ale ako baran tlče hlavou do múru, vtedy veru nedosiahne ničoho a príde ešte aj o to málo, čo má. Ešte viacej sa mýlia poľní robotníci, keď sa nazdávajú, že si so štrajkom pomôžu. Poviem hneď prečo sa mýlia.

Jestli v dajakej fabrike alebo dielni štrajkujú robotníci, tá práca, ktorú pretrhli alebo nezapočali, počká na nich. Tomu stroju, tým botám alebo nohaviciam je to všetko jedno, či ich o jeden týždeň prv alebo neskoršie vyhotovia. Tej pšenici, tomu žitu alebo jačmeňu to ale nemôže byť všetko jedno, či ho o jeden týždeň prv alebo neskoršie zožnú. Zožnú-li ho prv, hodí sa len na krmu, zožnú-li ho ale neskoršie, neostane po ňom len slama.

Na tom stroji, na tých botách alebo nohaviciach, ktoré priemyselný robotník pre štrajk ležať nechal, môže ďalej pracovať, keď sa po štrajku v dielni ku práci ustanoví. Keď ale poľný robotník štrajkuje, to zbožie na poli naň čakať nebude. Gazda je prinútený lebo od inakiaľ dať si dopraviť robotníkov, alebo si kúpi stroj (mašinu). Toto je ale pre poľného robotníka ešte horšie, on chce štrajkom pozbaviť chleba gazdu a pozbaví ním chleba len sám seba.

Dobre toto vedia tí židovskí vodcovia socialdemokratov, čo teraz na Dolniakoch poľných robotníkov ku štrajku zvädzajú. Veľmi dobre oni to vedia, že štrajk poľných robotníkov, zvlášte žencov, do tej najväčšej biedy uvaluje. A ponevác toto vedia, preto búria žencov, aby štrajkovali.

Je to totiž cieľom a leží to v záujme socialdemokratických vodcov, aby ľud robotnícky bol čo možno najbiednejší. Bo bieda je matkou socialdemokracie. Socialdemokracia žije z biedy a nenávisť. Preto búria a buntujú poľných robotníkov proti gazdom. Ten židovský vodca sa nestará o to, či ten robotník, čo z Horniakov na Dolniaky ide na robotu bude mať cez dlhú zimu čo jesť, jemu je to všetko jedno, keď aj celé Horniaky hladom vymrú cez zimu. Ani o to sa nestarajú tí židovskí vodcovia socialdemokratov, či tomu gazdovi celá jeho úroda na poli na vnivoč vyjde. Či ten kresťanský robotník so ženou a s deťmi hladom mre, či ten gazda v jeho majetku hynie a pustne, o to sa ten židovský vodca socialdemokratov nestará. On má zaistený jeho panský život a

potom čím viac upáda ľud kresfanský, tým hojnej kvitne úžera a tým viacej zmáha sa národ vyvolený. Aby medzi robotníkmi ešte aj poľných robotníkov podmanili židovstvu, preto sriaďujú prítomne židovskí vodcovia socialdemokratov štrajky žencov na Dolniakoch. Má tento kúsok ale ešte aj druhú príčinu. Posvietime teda aj na túto aspoň v krátkosti.

Neblahej pamäti vlada Fejérváryho celou mocou chcela vzbúriť obyvateľstvo Uhorska, aby potom k utišeniu vzbúreného ľudu s vojskom zakročil mohla. Bývalý minister vnútra Kristóffy týmto cieľom ešte v zime sriaďovať dal kroz židovských agentov socialdemokratické pohyby medzi poľnými robotníkmi. Čo začal Kristóffy v zime, to by teraz rád previedol v jeho ničomnosti, aby čo možno tým väčších nepríjemností zapríčinil terajšej vláde koalície. Snahy Kristóffyho podporovali so židovskými vodcami socialdemokratov aj takrečení vodcovia národnostniarov. Hodža, ako sa menuje národnostný ablegát, z tejto príčiny hneď zpočiatku terajšieho snemu interpelloval ministra vnútra v záležitosti socialdemokratického sriadenia poľných robotníkov. Na túto interpelláciu napomenul ministerpredseda Hodžu vo verejnom zasadnutí snemu ak odvážlivá a nebezpečná je to vec práve teraz buriť poľných robotníkov. Židovskí vodcovia socialdemokratov, iní nesvedomiti ľudia, čo by v mutnej vode chceli ryby loviť a na jejich čele zvestný Kristóffy nasnovali prítomne tie štrajky poľných robotníkov.

Presvedčení sme však o tom, že kresfanský ľud robotnícky vie, čoho sa má držať. Chrániť sa treba židovských agentov; vyhýbať treba ľuďom, čo sa mäčovými rečami, slovom i na písme za priateľov ľudu vydávajú, sú mu ale tí najnesvedomitejší zvodcovia a nepriatelia; napokon pevne pridržať sa treba kresfanskej ľudovej strany, bo táto ako stránka kresfanská a stránka ľudu aj v prospech triedy poľného robotníctva zákonnou cestou snaží sa vykonať všetko, čo žiadajú pravda a spravodlivosť kresfanská.

POLITICKÉ CHÝRY.

Sociálne prednášky v Kaloči.

Medzi veľavážne otázky prítomnosti patria v každom ohľade otázky sociálne, tie otázky totiž, ktoré zvlášte týkajú sa života spoločenského. Otázky tieto ako sú vážne, tak rozriešenie jejich je veľmi ťažké a možné jedine na základe toho učenia, ktoré z narodenia Spasiteľa ohlasuje svetu cirkev katolícka. Verný a hodný syn cirkve tejto a spravodlivý priateľ ľudu, arcibiskup kaločský dr. Julius Városov, povolal vítečníkov katolíckych do svojeho sídel-

ného mesta, aby o otázkach sociálnych držali verejné prednášky. Započaly sa tieto prednášky vo sviatok svätých apoštolov Petra a Pavla pri prítomnosti početného obecnstva mesta a celého okolia.

Prednášky zahájil rečou sám arcibiskup a ako prameň všetkých spoločenských útrap označil tú smutnú okolnosť, že sa ľudia čo deň vždy viacej oddalujú od pravého učenia Kristového. Preto aj všetci tí, čo nesnažia sa uľavovať biedy pokolenia ľudského na základo učenia Kristovho, len zväčšujú ľud a zväčšujú jeho trápenia. Jedinký liek proti biedam prítomnosti je navrátenie sa ku Kristu.

Po zahajujúcej reči arcibiskupa držal prednášku Ján Zlinszky o kresfanskej jednote. Vyzdvihol potrebnosť sriadenia kresfanských spolkov a spojenie v spoločnú krajinskú Jednotu. — Druhú prednášku držal:

Dr. Alexander Ernst, krajinský vyslanec kresfanskej ľudovej strany o *fabrikách a dielňach*. Jasne predložil príčiny toho, že priemyselníci upádajú u nás čo deň vždy do ťažších okolností. Choroba terajšieho života, túžba po zbohatnutí zmohla sa ľudia, vlády si toho nevíšimaly, že podporovaním tejto neriadnej túžby celé pokolenia pod seba pochovávaly. Sledovaly stopy cudzozemska, pomery našej vlasti nebraly do ohľadu. Politické rozpoloženie, ku príkladu, že behom päť rokov mali sme sedem ministrov obchodu, tiež neprospievalo ku pozdvihnutiu obchodnej triedy. Rečník nenie nepriateľom fabrik. Ohľadom na veľké mestá, potreby vojska, veľké podujatia potrebný je fabričný priemysel lež potrebný je aj malý priemysel.

Zaoberajúc sa so stavom priemyselníkov dokázal rečník, že mali priemyselníci pomerne najlepšie sa majú v Budapešti. Tu pracuje 12.000 majstrov so 49.000 tovarýšami a s 11.000 učňami. Niektorým, zvlášte potravného odboru (pekárom) dobre ide, stav malých šustrov a čižmárov ale je do zúfania zlý.

Po vidieku je stav malého priemyselníka ešte hroznejší. Zodpovedne množeniu sa obyvateľstva množiť by sa mali aj jednotlivé odbory malého priemyslu, oproti tomu ale vidíme, že behom posledných desať rokov počet šustrov a čižmárov na príklad, skoro o tisíc klesol. Tí ostatní, čo ostali, sotva živoria.

Sú toto smutné následky priemyselnej politiky posledných 30—40 rokov. Roku 1872. doniesli priemyselný zákon, dľa ktorého dovolené bolo bárs komu bárs aké remeslo sprevádzať. Neskúmali, či zná remeslo. Statočným priemyselníkom vyhnali na krky konkurenciu fušerov a podlej roboty väžňov.

Roku 1884. zmenili priemyselný zákon, lenže nie k veľkej radosti priemyselníkov. Onedlho začali aj štátne podporovať malých priemyselníkov, lež akými summami! Roku 1895. dali 1620, o päť rokov 13.000 a poznove o tri roky 68 000 korún podpory priemyselníkom. V tom istom čase ale keď dali malým priemyselníkom 1620 korún, dali fabričnému priemyslu na tkaniny 8000 korún; keď priemyselníci dostali 68.000 korún, fabriky na tkaniny dostaly 301.000 korún podpory. Vo fabrikách na

tkaniny pracuje 2000 robotníkov, malých priemyselníkov je ale pol milióna.

Zúboženému stavu malých priemyselníkov radia, aby išli robiť do fabrik. Sú ale odbory priemyselné, pre ktoré nejestvujú fabriky. Dve veci sú potrebné: spoločovanie priemyselníkov a priemyselná výchova. Zakončenie prednášky prijalo obecnstvo s hlučnými ováciami

Zatým ešte Béla Turý, redaktor «Alkotmányu» držal prednášku o kresťanskej spisebe a s tým zakončené boli prednášky prvého dňa.

Z uhorskej delegácie.

Po zakončení podvýborových zasadnutí, vydržovali minulého týždňa delegacionálne výbory plenárne zasadnutia. K pojednávaniu prišli podvýborami prijaté rozpočty spoločných záležitostí. Rozpočty ministerstva vojenských, peňažných a zahraničných záležitostí boli výborom uhorskej delegácie po veľkých debattách prijaté. Pri týchto debattách nad ostatnými stránkami vyznačili sa delegáti kresťanskej ľudovej strany. Ján Molnár, Štefan Rakovszky, Franc Buzáth a Mikuláš Zboray nejednu trpkú pilulku podali ministrom zahraničných záležitostí Goluchowszkimu a ministrom spoločných finančných záležitostí Burianovi. Spomenutí uhorskí delegáti bez ohľadu na najvyššiu priazeň svedomite, lež ostro posudzovali politické účinkovanie týchto ministrov a pritom s celou energiou bránili práva krajiny uhorskej proti prechmatom vysokých hodnostárov, ktorí doposiaľ veľkú moc svoju vykoristili vždy len ku pokoreniu a na škodu Uhorska. — Riadne delegačné zasadnutia sú už zakončené, takže snem môže pokračovať v ďalších prácach zákonodarských.

Vzbury v Ružomberku.

Štvanie biedneho ľudu v Ružomberku a okolí kroz niekoľko zlomyselných ľudí tak ďaleko to dovedlo, že vrchnosť svetská pre bezpečnosť života a majetku tiež k zavedeniu pokoja, ačpráve trochu prineskoro, vojenskú silu upotrebiti nútená bola. Dve kompánie vojska dorukovalo do Ružomberka, ktoré ubytovali na Bielom Potoku, v Černovej a v meste. Vojsko do tých čias zostane tuná, kým vzbury prestanú, a jako počuť, udržiavanie jeho pripadne na farchu ulíc a mesta.

Osvietený pán biskup vyzdvihol Ondreja Hlinku z úradu farského. Vyšetovanie proti nemu viedli Viktor Horváth, spišský kanonik a dr. František Rolný, farár z Iglova. Svedkovia boli pod prisahou vypočutí.

Čo chce kresť. ľudová a čo chce národná strana?

Kresťanská ľudová strana chce, aby v našej krajine uhorskej Slováci boli uhorskí Slováci. Ona nechce to, aby boli maďaróni, len to žiada a na tom pracuje, aby boli uhorskí Slováci. Nech vás toto slovo: «uhorskí» nemýli. Pod názvom «Uhorsko» sa rozumejú všetci obyvatelia, ktorí v našej marianskej krajine bývajú. Keď teda kresťanská ľudová strana to chce, aby Slováci boli «uhorskí Slováci», ona te žiada, aby nás Slovákov v našej krajine uznali tiež za opravdových, statočných a poriadnych oby-

vateľov, aby nám dľa spravodnosti a krajinských zákonov tiež to a také práva dali, aké zaslúžime čo občania krajiny, v ktorej dane platíme, vojenčíme, trpíme, dýchame, zem — a to tú najbiednejšiu — obrábame a žijeme. Kresťanská ľudová strana sa nezaujala výlučne len za Maďarov, ale za obyvateľov «Uhorska». A obyvateľmi Uhorska sú aj Slováci. Teda ona sa zaujala i za Slovákov. Ona to chce, aby všetkým obyvateľom tu v krajine dobre bolo. Ona sa stará spomôcť všetkým, dľa slov Krista Pána: «milujte sa vospolok».

Národná strana ale čo chce? Hm! a zas len hm! i po tretí raz len zas hm! Národná strana si myslí a tak rozmýšľa, že horný vidiek našej krajiny je už osobitná krajinka «Slovensko». Ale len pomaly. Treba rozum lepšie otvorit. Treba ďalej od nosa hladieť. Horný vidiek našej krajiny, ako: sárišská, liptovská, oravská, zvolenská, turčianska, trenčianska, nitrianska atd. stolice ešte vždy len patrí k našej uhorskej krajine. Tieto stolice sú vždy stolice «Uhorska» a nie podľa chůtky národnej strany stolice «Slovenska». A obyvatelia tých stolíc sú obyvatelmi «Uhorska» a nie «Slovenska». Národnej strane sa teda sníva len o «Slovensku». Ona chce, aby Slováci našej krajiny boli «slovenskí Slováci». O tomto ale i len snívať je veľmi primnoho! Ak sa im ale naozaj chce o tej veci snívať, to musia vo svojom sne zaletieť ďaleko, za hory a doly, veď to oni najlepšie vedia kde...

Povedia hádam na toto, že ich už vyháname. Oj nie! Len múdru politiku žiadame. Ostrý vtíp a múdre rozumkovanie žiadame i po prvý, i po druhý, ale veru i po tretí raz. Tu je krajina «Uhorsko». A v nej každý Slováč má byť «uhorským Slovákom». Rozumejme sa už teda raz!

Z CUDZOZEMSKA.

Z Ruska.

Po všetkých krajoch južného Ruska búri sa ľud proti statkárom. Socialdemokrati uplatniť chcú jejich zkazonsné zásady a plienia i hubia všetko, čo im do ruky príde. Revolucionárne pohyby najviacej podporujú židia. Viac dvorných úradníkov nenadále prepustili z úradov, udajne preto, že sa prisahali proti cárovi. Cár sa stroj presťahovať z Peterhofu do Carskeho Sela. Zburi zmáhajú sa aj v kruhoch vojenských. Duma pokračuje v zasadnutiach a žiada parlamentárnu vládu, ktorá sa má onedlho vymenovať.

Z Francúzska.

V sobotu dňa 30. júna odpredali na verejnej licitácii všetky nemovitosti vyhnatých z krajiny mnichov kartauzských. Veľké fabriky v Grand-Chartreuse, aj s ochrannou známou chýrneho likeru čo tam dorábali, odpredané sú za 629.000 frakov. Podotknúť však treba, že tento ma-

jetok milliony stojí a bezbožná vláda francúzska predala ho za tak nízku cenu. Takto sa to robí pri tej sekularizácii cirkevných majetkov.

KRAJINSKÝ SNEM.

28. júna.

Pod predsedníctvom Štefana Rakovszkyho držané bolo formálne zasadnutie. Aladár Ballagi, zápisník adresného výboru, predostrel snemu rozvrh adresy na kráľa a prosil, aby k pojednávaniu vytlačený bol.

Osnova tejto adresy veľmi sa líši od predošlých, aké pod liberálmi vystvojené bývaly. Táto adresa v prvom rade osvetľuje terajšiu novú dobu politickú, potom ale rozprestiera sa na všetky vážne otázky, ktoré terajšiemu zákonodarstvu treba rozriešiť. Vyzdvihnuté sú otázky spoločných záležitostí, vyrovanie z roku 1867., spoločné záležitosti s Rakúskom, otázky verejného hospodárstva, otázka zabezpečenia krajinskej ústavy, pomer k Horvatsku, reforma volebného práva, v obore kultúrnych otázok vyslovuje sa adresa na kráľa doslovne: *«Mimoriadnu zvláštnosť pripisujeme tomu, že žiada si veľičenstvo vaše, aby otázka autonómie katolíkov, ktorá sa od dávnych časov ťahá, rozriešená bola. Podobne úplne srovnáva sa to s našimi snahami, aby hmotné položenie nižšieho duchovenstva katolíckeho dľa potreby aj s pričinením štátu zákonne usporiadané bolo.»*

Tie dve najvážnejšie, do života katolíkov hlboko siahajúce otázky, **autonomia** totiž a **kongrua** zvlášte vyzdvihnuté sú v adrese na kráľa. Každý musí uznať, že sa toto stalo vplyvom kresťanskej ľudovej strany. Je to nový dôkaz toho, ako táto politická a na sneme jediná kresťanská a katolícka strana každú príležitosť použije ku obrane práv cirkve katolíckej a v záujme kresťanského obyvateľstva.

2. júla.

Snemu predsedal Štefan Rakovszky. Po odbavení formalít ustálený bol denný poriadok budúceho zasadnutia, v ktorom sa má začať pojednávanie adresy na kráľa

BESEDNICA.

Poučné rozprávky.

(Pokračovanie.)

Petera div neporazilo od jedu. Zimnica už predtým ho vytriasla. Zalamoval rúkami, šklbal si vlasy, behal hore-dolu a hrešil ako čo by ho bol najal. Konečne povedal:

— Dobre, ak ozaj dá Lajdák tie hodiny, ja bouprišám, nikdy nepozrem na ne.

Ako čo by ho bol chcel Boh potrestať pre tento sľub, o tri mesiace Lajdákove hodiny na hradčianskej väži tak vesele bily, že ich radosť bolo počúvať.

Zlé dni nasledovali na úbohého Podlupku. Nemohol viac hľadieť na väžu, kdežto tam ju mal pred očima. Aspoň keby ho neboli toľko domrzali, ale pán farár jemu ďakoval, že skrz neho prišli Hradčania k tak dobrým hodinám. Každý sa ho pýtal, či sa mu páčia. Cez deň aj sto ráz počul: však len krásne bijú! Kolko detí len bolo v dedine, každé sa ho pýtalo:

— Kolko je hodín?

Ako čo by sa celý svet bol sprisahal oproti nemu. Nie, to on nevydrží.

Zprvoti myslel, že nebude dlho trvať sláva Lajdákova, lebo hodiny pokazia sa a utíchnu a potom sa on bude môcť smiať. Ale hodiny robil dobrý majster Vavro Urban z Pruského. Išly na vlas a bily tak, že ich čuť bolo až do zadného pola.

— Tie hodiny sa nikdy nepokazia, — myslel si Podlupka, — ale počkaj ty ledačo, ja ťa predsa raz len dopálím.

I hneď šiel k organistovi a naložil mu, aby nie vtedy dal zvonit na poludnie, keď dvanásť udre na väži, ale keď železničná mašina zapískne, lebo vlastne vtedy je dvanásť hodín. Ale zázrak! Od toho dňa hodiny práve vtedy bily dvanásť, keď vlak zapískal. Ako čo by ich bol voľakto richtoval. To nenie ináč.

— To len ten huncút musí robiť.

A že tomu skutočne aj tak bolo, o tom presvedčil sa Podlupka onedlho.

Bolo to v ten deň, keď slúžny odkázal, že navštívi Hradec. Mal prísť s poludňajším vlakom a práve Podlupka mal ísť oproti nemu s foršpontom. Bolo pred rychtárskou voľbou, a ponevác Podlupka bol už raz rychtárom a nenie ostatným človekom v dedine, tak... oné... nevie sa či... Múdry človek sa toho nikdy nezriekne. Veď na jeho vozíku príde slúžny a to je staré príslovie, že kto pri peči sedí, prv sa zohreje.

Teda v ten deň sa to stalo.

Podlupka tmoľil sa okolo kostola, lebo zapriahnuť bolo ešte privčas. Žena takrečeno vyhnala ho z domu. Ustavičene mu len o rychtárstve hundrala a to už nemohol počúvať, i tak mu hučalo v hlave, tak sa išiel trochu vyvetriť.

Ale hoc bol pri kostole a čakal slúžneho, nezabudol na svoj sľub. Ani za svet by nebol pozrel ne tie pozlátené ruky hodín. Nepotrebuje on hodín, veď tam je slnko, dľa toho na minútku uhádne čas. Aspoň on to povedal ľuďom, a keď tí doliehali naňho, aby čo len raz pozrel na hodiny, to im odsekol, že je krátkozraký a tak darmo by hľadel na väžu.

A hľa, ako on teraz prejde popri väži, začuje voľáky obzvláštny hlas.

— Ha-ha-ha! — smial sa voľakto.

Podlupka obzre sa okolo seba. Pozre napred aj nazad. Pozre na pravo aj na ľavo, ale nikoho nevidí. A zdá sa mu, že zase sa zasmial voľakto a to tak, ako keby jeho

vysmieval. Podlupka sa rozpálil a div ho žľe nezaliala. Poznal hlas Lajdákov.

— Ha-ha-ha... he he-he... hi-hi-hi... — smeje sa ten ďalej.

V tomto okamihu Podlupka zabudol na jeho sľub. Hej, keby bol mal po ruke železné vidly, dal by tomu nezbedníkovi, viem žeby sa nikdy viac nesmial. Ale ako že sa má vyvrátiť na ňom, keď ho nikde nevidí?

Zrazu pozre na nebe. Bárs by nebol pozrel, lebo v jednom väzovom okne zazre Kuba Lajdáka v celej jeho veľkosti. Ešte i teraz na bok mu stojí papuľa, istotne sa smial.

No ani Podlupkovi nebolo viac treba. Zafal obe päste a pohrozil sa tomu odkundesovi liberálnemu a už mu bol na jazyku ten špatný titul, s ktorým ho chcel poctiť, keď na jeho šťastie voľačo múdrejšieho mu prišlo do rozumu. Veď darmo by klial a nadával, ten by si toho nepovšimnul, ba by ho ešte lepšie vysmieval. Priskočil teda k väzovým dverom, v nichž bol kľúč, skrútil ho raz a ešte raz a potom ako ten, čo najlepšie odbavil svoju prácu, šiel domov.

— No, tento raz som ti dal, ty šelma prekliata, — hŕta Podlupka. — Do večera nesídeš z väže, to je sväté.

Spokojne si drhnuť ruky, že sa mu to tak dobre podarilo. V tejto radosti celkom zabudol na to, že má ísť na stanicu pre slúžneho. On mal síce hodiny, ale do tých udrela volákasi streľa, prišlo im do rozumu cez žatvu fašangovať. Len vtedy šli, keď ich dobre drgol. Na šťastie jeho žena viac myslela na slúžneho ako on.

— Ponáhľaj sa, lebo bude neskoro, — hovorí tá.

— A koľko je hodín?

— Však ich máš pred nosom.

Podlupka volky-nevolky musel pýtať radu od väzových hodín. Zle mu to padlo, ale tento raz musel, veď už aj tak predtým zrušil svoj sľub, tak aspoň nech má ošoh z toho. A potom ten škriatok nebude vedieť o tom. Odtají, že sa dľa jeho hodín riadil.

Pozre teda na hodiny, malá ruka just na desiatej stála. Ešte má úplné dve hodiny, lebo vlak len o dvadnásť príd. Naložil teda paholkovi, aby o jedenásť zapriahol. Potom šiel do zahrady, sadol si pod košatý orech a rozmýšľal o rychtárstve. Len mu nedala pokoja tá palica rychtárska. Mal toho plnú hlavu. A ešte jeho žena! Nevie, akých pirohov navari, keď rozum jej Boh vie kde sledí.

Dlho sedel Podlupka pod orechom, až zrazu skočil na noby.

— Čo je to za poriadok, keď sa Jano ešte nehýbe. Veď už musí byť jedenásť hodín.

— Jano, Jano! — volá na paholka.

— Čože je? — pýta sa tento.

— Prečo nezapriahaš?!

— Veď je ešte len desať hodín, — odpovedá mu paholok.

Podlupku ako čo by bol had poštipal, tak utekal na tieto slová. Napadlo ho ukrutné podozrenie. Pozre na hodiny a ozaj menšia ruka na desiatke stála.

— Tá vražba! Ten galgan! Ten zbojník! — A ná-davkám nebolo konca-kraja.

Tak bolo, ako Podlupka mienil. Lajdák zbadajúc, že ho voľakto zaprel, pristavil hodiny, takto aspoň príd do rozumu voľakomu, aby šiel pozreť na väžu, čo sa stalo hodinám. Slovom, takto sa chcel vyslobodiť z väzenia. Ani len tušenia nemal, že akú haňbu donesie s tým na Podlupku.

(Dokončenie nasleduje.)

CHÝRNIK.

Letovanie kráľa. Jeho veličenstvo kráľ dňa 2-ho júla o 1. hod. 10. m. popoludní odcestoval z Viedne k le-dovaniu do Ischlu. V sprievode jeho boli dr. Mayer vy-svätený biskup, Driancourt a gróf Schaffgotsch, nadpo-ručníci. Schiesl, správca kabinetnej kancelárie, dr. Kerzl, dvorný lekár. Jeho veličenstvo kráľ pobaví sa cez leto v Ischlu.

Rodinná radosť arcikňažny Marie Valerie. Dcéra jeho veličenstva kráľa arcikňažna Maria Valeria, ktorá je vydatá za arcikniežatom Francom Salvatorom, očakáva rodinnú udalosť a síce počiatkom augusta. V ten čas arcikňažna bude sa zdržovať v Ischli, kde bude aj kráľ, taktiež aj viac členov kráľovskej rodiny a veľa panov-níckych hostov. Toto bude deviate dieťa arcikňažny Marie Valerie, ktorá má teraz 38 rokov.

Kráľ na Morave. Jeho veličenstvo kráľ dňa 28. júna popoludní došiel do Moravskej-Ostravy. Na nádraží, ktoré bolo nádherne ozdobené, početné obecnstvo srdečne vívalo panovníka. Po obvyklých pozdravujúcich rečiach a po predstavení početných prítomných osôb kráľ zaviezol sa do mesta do budovy streleckého spolku. Kráľ pobavil sa v budove asi za 3/4 hodiny. V strelnici prítomný bol aj arciknieža Rajner, patrón spolku. Kráľa pozdravil hlavný zemský strelecký majster Jellinek, na čo kráľ vyslovil svoje uznanie moravským streľcom a jednotlivých z nich aj oslovil. Asi o 1. hodine kráľ odišiel zo strelnice a zaviezol sa do Witkowitz. V železo-lejári vo Witkowitzi uvítali kráľa barón Albert Rothschild a rytier Max Guttmann. Kráľ obzrel si dielňu, kde sa práve pracovalo. Zatým kráľ mešťanostovi zo okázalé uvítanie vyslovil svoju vďaku a šiel na nádražie. Odtiaľto odcestoval späť do Viedne, kam prišiel o 7. hodine večer,

Jeho veličenstvo ostravskej chudobe udelil 2000 korún, oberburgským 1000 korún, witkowitzkým 1000 korún a pomocnej pokladnici witkowitzkých robotníkov 1000 korún. Správa witkowitzkých dielní z príležitosti návštevy kráľa udelila pre chudobných 60.000 korún.

Oheň. V gemerskej obci Uhorna dňa 16. júna zúril veľký oheň. Zhorelo 50 domov s bočnými staviskami a so všetkým náradím.

Inštalácia farára. Z Ostrihomu oznamujú: Pápežského komorníka a farára budapeštianskeho jozefovského predmestia Michala Krizsana tieto dni predpoludním uviedol slávnostne do úradu v ostrihomskej bazilike arcibiskupský vikár dr. Ludvik Rajner. V chráme prítomné bolo početné popredné obecenstvo a veľa kanonikov. Počas cirkevných obradov Krizsan složil tridentské vierovyznanie. Nový farár na pamiatku dňa poslal 500 kor. predstavenstvu budapeštianskeho VIII. okr., aby peniaze rozdelili chudobe.

Vysvätenie kňazov. Dr. Medard Kohl, vysvätený biskup v nedeľu dňa 1. júla vysvätil v kostole university viacej theologov satmárskej dieciezie za kňazov. Novovysvätených pohostil biskup po službách božích v ústrednom semeníšti. V Satmári niet prítomne biskupa vysväteného, preto doviedli theologov do hlavného mesta.

Bulharský panovník v Uhorsku. Z Baňskej Štiavnice oznamujú: Bulharský panovník Ferdinand so svojim starším bratom kniežatom Filipom Koburgským 27. júna predpoludním došiel na automobile do Baňskej Štiavnice. Ztadiaľto šli do kaštieľa Koburgovcov v obci Sv. Anton, kde sa pobavia za viac dní. Jeho sprievod došiel s veľkou batožinou.

Černohorský panovník vo Viedni. Jeho veličenstvo kráľ 27. júna predpoludním prijal na výsluchu černohorského panovníka Nikitu a jeho rodinu.

Nehoda španielskeho princa. Španielsky princ Don Carlos s markýzom Aostom cestoval tieto dni na automobile do Lagranju. Automobil na ceste sa prevrhol. Princovi nestalo sa nič, ale markýz sa nebezpečne urazil.

Inštalácia fiumánskeho gubernátora. Nový fiumánsky gubernátor gróf Alexander Nákó 26. júna bol uvedený slávnostným spôsobom do svojho úradu. Gróf Nákó došiel do Fiume na osobitom vlaku. Na nádraží vívalo ho početné obecenstvo a popredné osoby mesta Fiume. Gubernátora uvítal v krátkej talianskej reči mešťanosta Vio, ktorý novému gubernátorovi predstavil prítomných hodnostárov. Zatým gróf Nákó zaviezol sa do palácu gubernátorského úradu, kde sa odbývalo valné zhromaždenie, na ktorom uvedený bol do úradu. Po zhromaždení bola hostina a potom výlet.

Útok na baňského dozorcú. Zo Satmáru sdelujú: Proti baňskému dozorcovi Ondrejovi Zseiénszkemu 29. júna večer spáchali v Nagybánji útok. Neznámi páchatelia umiestnili na byte dozorcú jednu väčšiu škatulu s dynamitom, ktorý večer vybuchol. Na šťastie výbuch neusmrtil nikoho, ale okná susedných domov porozbíjal. Žandarmeria vedie prísne vyšetrovanie.

Náčelníkovi talianskeho generálneho štábu, podmaršallovi Salettovi kráľ udelil veľký kríž rádu Leopolda a jeho krídelnému pobočníkovi plukovníkovi Robilantovi rád železnej koruny tretej triedy. Náčelník generálneho štábu rakúsko-uhorskej armády gróf Beck dal na počtu Salettu obed, na ktorom prítomní boli talianski, nemeckí a francúzski vojenski attasé-ovia. Gróf Beck vyniesol na talianskeho kráľa zdravicu. Saletta pripil na zdravie zas jeho veličenstvu kráľovi Francovi Jozefovi a grófovi Beckovi.

Chýry zo Spiša. Okolo mesta Durand sa mnohí vlci ukazujú, gazdovia ozbrojiť museli puškami pastierov svojich oviec. — V Šmeksi bolo do 18. júna 770 hostí. — V rieke Dunajec sa nedávno jeden muž z poľských Nižných Šromoviec, keď z uhorskej strany domov šiel, utopil. — V lubovenskom okrese malo sa teraz na assentírku 514 rekrútov dostaviť, dostavilo sa ale len 131 a z tých odobrali 51; z mesta Lubovňa sa z 83 rekrútov len 15 dostavilo, odobrali 8; v staro-vešskom okrese malo sa dostaviť 759 rekrútov, dostavilo sa ale len 215, z ktorých odobrali 74; tí, ktorí sa nedostavili sú v Amerike. — V Levoči dňa 15. júna istý 35-ročný Juro Szemann, maliar izieb, keď jeden dom z vonku farbil, v 15-metrovej výške, ztratil rovnováhu a spadnul na drotuár, takže zraz skončil. Zanechal vdovu so 6. sirotami. — Vo Svedléri dňa 18. júna v noci zhorela fabrika na zápalkové drevká. Škoda obnáša asi 80 korún.

Štrajk železničných robotníkov. Z Temesváru oznamujú. Robotníci, ktorí opravujú železničnú dráhu, 29. júna vypovedali štrajk. Robotníci, ktorých je asi sto, žiadajú, aby im povýšili mzdu. — Vo Veľkom Várade robotníci zamestnaní na železničnej stanici vypovedali štrajk. Robotníkov prepustia a namiesto nich prijmu nových zamestnancov. Čo si teraz počnú tí robotníci, čo štrajkovali?

Jask Simplon. Z Iselle oznamujú. V druhom jasku Simplon sossuly sa veľké bralá a obávajú sa, že preto i v prvom tuneli nastanú v premávke neporiadky. V druhom jasku teplú vodu odvádzajúci kanál tiež bol pokazený, tak že teraz tečie cez tunel voda.

Bitka na assentírke. V Pätkostoloch tieto dni začala sa assentírka. V poludňajších hodinách opili rekrúti až na dvoch miestach sa pobili s policajtami. Rekrúti nožmi a palicami napadli policajtov, jednému policajtovi zlomili aj šablú a začali do hrdúsif. Nato vyrukovali policajti na koňoch a rozprásili nezbedných šuhajov; piatich zatkli a troch, ktorí boli nebezpečne ranení, zaviezli do nemocnice. Traja policajti boli tiež ranení.

Kto na svoj majetok

záložnú požičku mieni si vypožičať, tak nech sa s dôverou obráti ku «Kisbirtokosok Országos Földhitelintézet» Budapest, V. ker., Géza-utca 2. (svoj dom. Tento ústav dáva tak malú ako aj veľkú požičku, preto aby bolo spomôženo stredno- a malo-hospodárom. Pre toto požičky už od 300 korún dáva. Kto veľké úroky prinútený je od jeho dlhu platiť, tomu náš ústav s lacnou požičkou ľahko môže pomôcť na jeho farchách. Predošlých veriteľov tento ústav s touto požičkou vyplatí, a za lacné peniaze odpravi všetky tie prekážky, ktoré sú s dávaním tejto požičky spojené. — Požičky sa do poly ceny majetku môžu zplácať na 15, 22, 25, 33 1/2, 34 alebo 50 rokov. — Keď dlžník poriadne plati, ústav náš požičku nemôže vypovedať, ale dlžník svoje dlhy bárstedy, lebo v celkosti alebo v čiastkach bez všetkých pobočných výdavkov môže si splatiť. — Ústav tento dáva záložné požičky na 50% a na 4 1/2 % tové požičky bez všetkého ztiahnutia v hotových peniazoch vyplatí. — Ku cieľom parcellovania povoluje ústav do 2/3 ceny veľmi pohodlné požičky. Zvláštne vysvetlenia podávame zdarma.

Chýry z Oravy. Na assentírku z Bobrova, Polhory, Rabče, Rabčice, Slanice atď. sa málo rekrútov dostavilo. Všetko v Amerike. Škoda oravských amerických mladíkov! V Amerike sa celkom pokazia. Domov ak prídu, prinesú so sebou neveru, hlavatosť, surovosť a americkú múdrosť, ktorá sa v kraji riadne nemúdrostou ukáže. — V námestovskej farnosti sa utvorila nová a síce druhá kaplánska štácia. Trstenský otcovia z rádu sv. Františka, riadne dvaja v nedele a sviatky odbavovali nedeľné a sviatočné pobožnosti a služby Božie. Odbavovali ich hodne, hojne a verne, poznajúc zodpovednosť pred súdom Božím. Odplatou jejich horlivého účinkovania je: «Pán Boh zaplať!»

Smrť robotníkov. Z Milana oznamujú, že na osadách firmy Benini Crespi neďaleko obce Treppo udalo sa veľké nešťastie. Pri odvážaní kamenia srútilo sa jedno obrovské bralo, ktoré štyroch robotníkov zabilo a šiestich ranilo.

Dolámaný voz. Z Csáktornye oznamujú, že tieto dni medzi stanicami Lenti a Csömödör jedon osobný vlak srazil voz, na ktorom sedelo päť ľudí. Všetci cestovatelia utrpeli nebezpečné úrazy. Jedného koňa vlak zadlávil. Zaviedli vyšetrovanie.

Neľudskosť paholkov. Zo Szántóva (stolica Abauj-Torna) sdeľujú, že z Tarczalu tieto dni viac vozov šlo do blízkej hory pre drevo. Keď už vozy boli naložené, paholka Ludvíka Kovácsa jeden kôň tak kopnul do brucha, že paholok naskutku zamdlel. Gazda paholkov hnal popredku a naložil ostatným paholkom, aby ťažko raneného vyložili na voz a zaviezli domov. Neľudskosť paholci ale tam nechali nešťastného človeka, ktorý následkom veľkej ztráty krvi zomrel. Len na druhý deň našiel horár mrtvolu Kovácsa a vec oznámil hlavnému slúžnemu v Szántóve. Lekári, ktorí pitvali mrtvolu nešťastníka, hovorili, že rýchla lekárska pomoc by bola zachránila nešťastníka. Proti neľudským paholkom zaviedli trestné pokračovanie. Kovácsa oplakáva vdova a tri siroty.

Hromobitie. Z Považskej Bystrice píšú, že tam bola veľká búrka a do rímsko-katolíckeho kostola udrel hrom, ktorý steny kostola porúchal. Hrom zabil v poli jednu ženskú, menom Klemetínu Paulerovu.

Rumunské manévry pri hraniciach Uhorska. Rumunské ministerstvo vojny budúci mesiac sriadi veľké manévry blízko Turn-Severina, pri uhorských hraniciach, kde bude skoncentrované 22.000 vojakov. Na manévroch prítomný bude aj rumunský kráľ Karol.

Nešťastná pasáčka. Z Rovní (stolica trenč.) píšú: Minulé dni 11-ročná sirota Paulína Horní preháňala kravy cez Váh. Keď kravy prešly, nazdávala sa, že aj ona tak snadno prebrodí. Voda ju však strhla a potom zanesla do jednej hlbiny. Horeníckí prievozníci videli udalosť, ale neboli vstave oratovať topiace sa dievča, ktoré utonulo. Mrtvolu dňa 23. júna našli pod rovňanským brehom. Dňa 25. júna vrchnosť dovolila mrtvolu pochovať. Nesvedomitý gazda, u ktorého dievča slúžilo, zatajil, že jeho pasáčka má ešte do školy chodiť a sveril svoju lichvu na nezkúsenú sirotu. V záležitosti vrchnosť vedie ďalšie vyšetrovanie.

Odvážlivý pastiersky chlapec. Neďaleko stanice Feled (stolica gemerská) jeden pastiersky chlapec pásol ovce. Jedon baran vyšiel na železničný násyp a tam medzi koľajnicami behal, keď sa vlak blížil ku železničnému mostu, ktorý vedie ponad rieku Šajov. Pastiersky chlapec vidiac, že je baran v nebezpečí, vybehol na železničný násyp a bežal za baranom, ktorý medzi tým zabehol na železničný most a tam ho chytil. Ponevác ale vlak už bol na moste, chlapec nemal toľko času, aby ušiel a preto aj s baranom hodil sa z mosta do rieky Šajova. Vlak hneď zastal. Chlapcovi a baranovi sa nestalo nič, vyplávali na breh. Na tom istom vlaku cestoval aj tamojší hlavný slúžny, ktorý hneď zaviedol v tej záležitosti vyšetrovanie.

Zmizlá ženská. V Krompachu vo Spiši zmizla jedna 52-ročná na rozume trochu pomätená ženská. Volá sa Helena Schloszar. Kto ju najde, terajšie bydlie jej oznámi, alebo ju k obecnému úradu v Krompachu doprovadí, dostane všetky jeho útraty nahradené.

Púť do Maria-Stein povedie sa dňa 8. júla o polsiedmej hodine ráno z jozefovského kostola. Na milostnom mieste bude slovenská kázeň, sv. omša, poobede odbavia sa litánie. V páde nepríjemného počasia preloží sa púť na 15. júla. Ku tejto pobožnosti povoláva všetkých horlivých veriacich s úctou *Vincenc Jonec*. spevár.

Upozornenie. Viac ráz obrátili sa už ku nám jednotlivci s tým, zdáľiz je spoľahlivý ten alebo onen *ústav sprostredkujúci požičky*? — Otázka táto bude napozatým zbytočná, bo hľa my odporúčame, a síce veľmi vrele, jeden taký výborný ústav, ktorý je bezpodmienečne spoľahlivý, a nadto ešte aj je nie sprostredkujúci, ale *požičky sám prevádzajúci ústav*, tak že trovy prosredníctva môže si usporiť ten, kto sa tu uchádza o požičku. Tento ústav je: «Kisbirtokosok Országos Földhitelintézete».

HOSPODÁRSTVO.

Dôležitosť poľného hospodárstva.

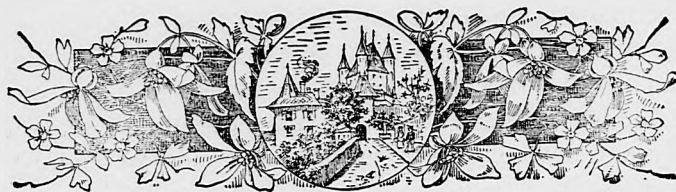
Volakedy hospodárstvo patrilo medzi najčestnejšie zamestnanie, teraz ale nemá veľkú hodnotu. Ako začali hlásať, že ľudu nášmu a celej krajine len priemysel spomôže, odtedy aj statkári vyznávajú túto zásadu a o hospodárstve len tak z pleca vyprávajú. Toto je ale veľká mýlka, lebo žiaden priemysel sám v sebe neutvorí blahobyt. U nás základom tohoto je hospodárstvo, lenže — žiaľbohu — nenie ono tak vyvinuté, ako by malo byť. Nadovšetko ničia ho židáci, akožto majitelia a árendátori pozemkov. Tito využítujú či zem, či robotníka, či úrodu, s ktorou úžeria a ktorej oni určia cenu. Z druhej strany nivočí hospodárov červený socializmus. U nás na Hor-

nom Uhorsku nebadat to tak, ako na Dolnej Zemi, kde väčšina robotníkov pripojila sa k tej červenej bande. Medzi Slovákmi národovci počínajú rozširovať socialdemokraciu, keď búria ľud oproti vrchnostiam, oproti kňazom, keď spomínajú delbu a sekularizáciu cirkevných majetkov. U nás ešte len tie nespokojnosť hospodárskych robotníkov, na Dolnej zemi ale už vysoko šibe plameň a nenie tej moci, ktorá by to udusila. Nenie mravov, nenie viery, ani pápež, ani biskup nepožíva viac úcty zo stránky tej červenej bandy a tak nenie divu, keď šíri sa toto národné nošťastie, z ktorého len sami darebáci majú osoh.

Volakedy inakšie mravy a obyčaje panovaly u hospodárov a ani požiadavky neboly také veľké, ako sú teraz. V starodávnom čase každá obec takrečeno sama sebe žila a v tej dobe každé okolie samo zhotovovalo jak k hospodárstvu, tak aj k domácnosti potrebné veci a nástroje. Spolu žili tedy hospodári s priemyselníkmi, jedon na druhého bol odkázaný a jedon pre druhého pracoval. A toto bola zlatá doba pre hospodárov. Zbožie malo cenu a nemusel sa hospodár báť, že ho neodpredá, veď nebolo železníc a nebolo cudzieho dovozu. Všetko od toho záviselo, že aká bola úroda. Starí hospodári ešte aj teraz neraz spomínajú tieto dobré časy, v ktorých by boli vysmiali toho politika, ktorý by to bol tvrdil, že dobrobyt národa od stolára, od krajčírca, od kováča, slovom len od priemyselníka závisí.

Významnosť hospodárstva ani dnes sa nezmenila, veď sme hospodársky národ a väčšina obyvateľov z poľného hospodárstva žije. Neslobodno teda znevážiť stav hospodárov, ba zdokonáľiť ho treba, aby táto vážna trieda s čím väčším úspechom mohla zodpovedať ťažkému povolaniu svojmu. Veď náš osud ešte aj teraz od toho závisí, aká je úroda poľného hospodára. Jak je v krajine dobrá úroda, vtedy 13 millionov hospodárov má okolo troch miliardov korún dôchodku a priemyselníci, ktorí vypracujú produkty hospodárov, dostanú isté zamestnanie. Počne sa práca v pivovaroch, v cukrárnach, v páleniciach, v mlynoch, u mäsiarov a u pekárov. A ponač títo prídu k peniazom, dajú zarobiť obuvníkov, krajčirovi, stolárovi a iným remeselníkom. A že základom živobytia je hospodárstvo, najlepšie svedčí o tom neúrodný rok, keď všetko upáda, či priemysel, či kupectvo. Neni peňazí, nastane bedákanie a nedostatok. Vtedy majú zatvu úžerníci a peňažné ústavy. Vidno teda, že hospodárstvo ešte ani teraz neprestalo byť dôležitým stavom. Lenže treba ho ináč zariadiť, aby ono čím väčší osoh donášalo. A tu najmä sedliaci majú sa dať do toho s chufou, lebo oni vždy môžu vyniesť zo zeme väčší osoh, ako hoc aký zemepán. Sedliak sám si obrobí zem, kdežto statkár draho platí robotníkov, aj tak ich len ťažko dostane a viac štrajkujú, ako pracujú ku obapolnej shode. *Gazda.*

Slovenská ľudová strana nestojí na stanovisku katolíckom, verný katolík nemôže súhlasíť s touto stranou!

DOPIŠY.

Z Lukáčoviec.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!
Velactený Pán Redaktor!

Prosím o láskavé uverejnenie týchto mojich riadkov v našom obľúbenom «Kreštane».

Biely havran nenie tak zriedkavým, ako dopis z našej obce. Sú tu múdri ľudia, ale ponač sme čistá sedlač, máme ťažkú ruku k dopisovaniu. Ja som, vzdor ťažkej ruke, chytil pero, abych dačo zaujímavého sdellil o nás a o našom volebnom okreso.

Lukáčovce ležia medzi Pastúchovom a Szilom; asi poldruhej hodiny cesty od Nitry a od Hlohovca. Za duchovného otca máme pána dekana Adolfa Lelkeš, ktorý v poslednom čase chvalitebne sa pripojil k ľudovej strane. V poslednej minulosti držal nám dvakrát sväté missie. Škoda, že je už trocha pristarý, a tak dost galiby má nielen s prácou, lež i svojimi slabosťami a nemociami. Je on výtečným slovenským spisovateľom, lebo — jako som počul — napísal on už premnohé kázne výborné. Boh mu odmeň jeho šlachetné snahy už tu na tomto svete.

Jako je to všeobecne známo, tu bola voľba dňa 2. mája. Kandidátom ľudovým koalicionálnej vlády bol heršký katolík gróf a dr. Ladislav Hunyady; kandidátom židovským ale bol sedliak egersecký Jožo Hrošo. Bohužiaľ, aj u nás bolo asi pätnásť takých zožidovštených kreštanských voličov, ktorí sa dali peniazmi a vodou čerta omámiť na toľko, že hlasovali s krivonosými. Boh im buď milostivým; Boh ich osviev, aby sa pri najbližšej voľbe poriadnejšie a statnejšie chovali, aby čo kreštania nerobili haňbu ostatným kreštanským spoluobčanom.

Veľmi nás potešilo, keď sme skúsili, že dňa 18. júna prišiel k nám náš vrele milovaný pán ablegát dr. a gróf Ladislav Hunyady, ktorý tri dni chodil po okrese, aby sa dozvedel o nůdzi a potrebách našich, za odstránenie ktorých chce na sneme pracovať. Doposiaľ naši ablegáti len pred voľbami nás poznali. Toto je nová a vítaná zkušenosť. Daj Bože, aby každý okres tak mocného a milého vyslanca dostal. Na ceste sprevádzal ho dr. Jozef Janda, dekan čermanský, ktorý každý kút nášho okresu kapitálne pozná. Ludkovia iných okresov, volte si už raz aj vy ľudáka, a uvidíte, že sa ináč bude starať o vás, ako neodvislý alebo ústavný ablegát. My ale voličia veľkopolčanského okresu hľadme, aby nás vždy, zakaiaľ len živý bude, zastupoval pán dr. a gróf Ladislav Hunyady, ktorý čo dobrý katolík a svedomitý ľudák vždy bude na našom blahu pracovať. Nech žije dr. a gróf Ladislav Hunyady. Nech žijú, ktorí našo hlasovali! *Tabák, sedliak.*

Malacky (prešp. stolica).

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Veľactený Pán Redaktor!

Prosím o láskavé uverejnenie týchto mojich riadkov v našom obľúbenom «Kreštane».

Ponevác z Malaciek veľmi málo čítam v novinách, aby si svet nemyslel, že tu všetci spíme, tak napíšem niečo, a to najprv o tých našich voľbách. Musím povedať že ma srdce zabolí, keď si na to pomyslím, čo sa to tu všetko pri predošlých voľbách robilo. Hneď ako náš terajší ablegát po prvý k nám prišiel a ako kandidát prvú reč u nás držal, ľud bol taký pobúrený, že mnohí ako bez rozumu behali hore-dolu. Náš ľud je ináč dosť popobožený, máme aj rozličné nábožné spolky a braterstvá. Búrilo sa pravda naproti všetkému, čo je svätého a nepriateľa našej viery nešanovali ani nášho duchovného. U nás od mnohých rokov veľmi blahonosne, osožne a v každom ohľade príkladne účinkuje ako farár a dekan vel. pán dr. Horvát.

Nepriatelia však katolíckej viery ani tomuto celkom bezúhonnému výtečníkovi nedali pokoja, pomlúvali, očerňovali ho a písali mu škaredé listy. Celá tá špina ale čo viala na nášho veľmi zaslúženého duchovného, padla na tých lhárov a verejných pomluvačov, ktorých mená pri príležitosti uverejníme. Pán Trubíny mal z Malaciek 129 hlasov, Juriga dostal len 50. Lábania a Hošetnania opustili pána Trubínyho.

To sa im ale ľúbilo, keď ich vlani o tomto čase s processiou do Maria-Cellu viedol. Vtedy ho chválili, pri voľbách ho ale opustili.

Veď včul nech len čakajú, kým Juriga všetko to vyplní, čo ich nasľuboval, do tých čias veru aj ošedivia a oplešivia a môžu si každý deň opakovať to porekadlo: sľuby sa sľubujú a blázni sa radujú. *Kreštan-ľudák.*

Z Prievidze.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Mnohovážny Pán Bedaktor!

Prosím o uverejnenie tohto môjho dopisu v našom obľúbenom «Kreštane».

Veľkú radosť zvestujem krešfanským ľudákom. Fillberger nenie viac naším hlavným slúžnym. Nitriansky nadžupan preložil ho do Myjavu. Sláva zato nášmu milému vyslancovi p. Kolomanovi Brestyenzskymu. Jemu máme čo ďakovať, že sme sa striasli prepriateho liberála, ktorý nevedel iné, len ľudákov mučiť, trestať a prenasledovať a to bez príčiny. Také nespravodlivosti nikde sa nerobily a ľud v celej krajine nikde tak nepreháňali pre politické presvedčenie ako u nás. O tom aj veľk. pán dr. Alexander Ernst, bývaly náš ablegát, by vedel mnoho vyprávať. Zato ostal okres náš povestným a preto bolo meno Fillbergerovo známo po celej krajine. Chvala Bohu, že je koniec svevoli a bezhraničnému panovaniu liberálneho bašu. Tešte sa krešfanskí ľudáci a ďakujte pánu Brestyenzskymu, že koniec urobil trápeniam vašim. Nastane nová doba. Zacelejú starodávne rany naše a viac

nás nikto nebude prenasledovať preto, že súhlasíme s ľudovou stranou.

Nebudem opisovať hriechy Fillbergerove, veď sú oni známe, veľa písal o nich «Kreštan». Fillberger je pred nami už jedna mrtvola. Zkonal on už vtedy, keď nastúpila nová vláda. Keď drabant Csillaghy zostal nitrianskym nadžupanom, honosil sa Fillberger a kúpil sa v sláve i s jeho kamarátmi, medzi ktorými slúžny Abaffy sa vypínal najlepšie, lebo každý čakal odmenu od *nitrianskeho kráľa*, za vľahnajú voľbu. Ale jaknáhle zostal pán Brestyenzsky ablegátom, odzvonili Fillbergerovcom, ztratili pôdu pod nohami, predošlá jejich sláva obrátila sa v tmú a bývalá smelosť v strach. Áno. Všetci tí páni liberáli, ktorí pomáhali Fillbergerovi zničiť p. Brestyenzskyho, teraz boja sa pomsty, chodia za ním, prosia ho, aby im odpustil, vyhovárajú sa, jedon na druhého vajú viny oproti pánu Brestyenzskymu popáchané, prisahajú sa, že mu nikdy viac neublížia a žobru jeho priateľstvo. A on dobrák nevyvolil si za cieľ pomstu, uspokojí sa s tým, že ukázal nepriateľom svojim, že jeho zbroj bola mocnejšia, ako jejich zlomyseľnosť; ukázal, že ten ľud, na ktorý Fillbergerovci doliehali, vydržal pri ňom, obdaril ho láskou a povýšil na stupeň slávy. Väčšie zadostučinenie nemohol obdržať, ako to, keď vidí tých, nízkeho citu ľudí, ktorí cez dlhé roky kričali: ukrižuj ho, vidí v prachu válať sa, v prsia byť a prosit za odpustenie.

Dávno sme už čakali na túto radostnú chvíľu. Včul je sláve Fillbergerovej a spolu s tým aj strane liberálnej u nás koniec. Tú liberálnu stranu nikto viac nevzkriesi. Zaniklo nž to dielo Fillbergerovo, na ktorom toľko pracoval a pre ktoré toľkí nevinní slyz roniť museli! Bol už ozaj zvrchovaný čas, že sme sa Fillbergera raz zprostiti. Stálo nás to veľký boj, ale buď Bohu chvála za to, že sme sa dožili dňa, ktorý by si mal každý ľudák zasvätiť. Pán Brestyenzsky viac nám s tým vykonal, ako čo by bol Fabriku, alebo čokoľvek iné pre nás vyprostredkoval. Sláva mu za to!

Myslíme že pán Fillberger konečne vstúpi do seba a uzná, že povolanie jedného hlavného slúžneho je celkom iné, ako prenasledovať nevinný, dobrý, zákonu a vrchnosti poslušný ľud. Pokoj prachu jeho!

Sláva pánu Kolomanovi Brestyenzskymu, nášmu ablegátovi! *Tiež prenasledovaný ľudák.*

**Zadovažujte predplatiteľov pre
«Kreštan-a»!**

Rozmary a žarty.

Najnovšie.

— Dnes som videl kačicu dolu riekou plávať a jedna kočka sedela na jej chvoste, — rozprával vesele jeden svojim známym.

— To sú hlúposti, ako môže kačica dolu riekou plá-

vat, keď kočka na jej chvoste sedí? — odpovedala družina s opovržením.

Roztopašník neprišiel do zmätku a svoj žart vysvetlil nasledovne:

— Čo som vám povedal, tomu je ozaj tak, kačica plávala dolu riekou a kočka sedela na jej chvoste — na brehu.

U ševca.

Kupec: Povedal ste mi pán majster, že boty, čo ste mi ušil, trvať budú celý rok. Teraz sotva minulo šesť mesiacov, už sú zodraté.

Švec: Stalo sa priam tak, ako som povedal. Jedna bota trvala šesť mesiacov a druhá tiež šesť mesiacov. To je spolu jeden rok.

Nemal času.

— Ako je to tatko, — pýtal sa syn svojho otca — už máte 85 rokov a ešte ste nikdy nebol chorý?

— Lebo som nemal na to času, — odpovedal otec.

Dobrá rada.

Sliacan: Mám mnoho peňazí, čo mám urobiť? Poradte mi.

Liskovan: Pri budúcej volbe ablegátskej vystúp ako kandidát národnostnej slovenskej strany a prepadni tak, ako náš prepadnul!

U fiškála.

Fiškál: A čo, var ste tú pravotu prehral?

Černovec: Ej veru prehral. S nami zle. Človekovi národnostnej slovenskej strany sa všade zle vodí. Všade len samé ach-ach-ach! Za nami ach! Nad nami ach! Pred nami ach! Pod nami ach! Pri minulej vyslaneckej volbe sme mali tisícetový krach! Po tých chýrnych našich «Skalických luteránskych novinách», a v luteránskom «Tyždenník»-u desať tisíc kilometrový hlúpy tlach! Na poli máme veľmi malý hrach! a konečne, priznám sa pánu fiškálovi, na moju kresťanskú hriešnu dušu, že nás prechádza strašný a hrozny strach!

Slovenská ľudová strana je čisto luteránska. Varujte sa jej starí ľudáci!

Vyzvanie k predplateniu.

Predplatná cena našich novín je:

na celý rok 4 koruny
na pol roka — — 2 koruny
na štvrt roka 1 koruna.

Do Ameriky: Na celý rok 8 korún. — Do Pruska na celý rok 6 korún.

Tých ctených predplatiteľov, ktorí sú v Amerike alebo v Prusku a ktorí neposlali nám vý-

označené predplatné, prosíme, aby si čím skôr vyrovnali svoje predplatné podľa hore označeného vyzvania.

Kresťania katolíci, čítajte len dobré našské knihy a časopisy!!

Spisy redakcii zaslané.

«Nábožný Kresťan» cirkevný katolícky spevník, obsahujúci vyše 400 piesní pre organ harmonisovaných. Cena tohoto spevníka je 8 korún, s poštou o 30 halierov viacej, rekomandovane o 55 halierov viacej. — Mimo tohoto dostať ešte «Manuale» (kancionál), ktorý obsahuje všetky celoročné obrady. — Ďalej «Funebrál», obsahuje pohrabné modlitby latinské a slovenské, taktiež vyše 40 pohrabných piesní pre rôzne okolnosti. — Pri hlasy a objednávky na všetky tu oznamené diela prijíma Jozef Chládek, regenschori, v Ružomberku (Liptó-Rózsahaegy).

Alleluja. Duchovný katolícky spevník s obradami nótami (nápevami). Sostavil Štefan Janovcsik, farár likavský. S odobrením cirkevnej vrchnosti. — Obsahuje 352 strán, 306 piesní, úplné nešpory a všetky obrady ako: na Hromnice, Velkú noc, Krížové dni atd., všetky s nótami zaopatené. — Cena jedného výtisku, v plátne viazaného s obrázkom 1 kor. 60 hal. hal. — Za vopred zaslaných 1 kor. 80 hal. pošle ho vydavateľ franko pod krížovou obálkou. — Tam je k dostaniu: «Requiem aeternam» spevník opatrený s nótami, viazaný. Cena 72 hal. — Objednávky majú byť upravené do Likavky, ostatná pošta Ružomberok (Rózsahaegy). Stolica liptovská.

Ceny potravných článkov.

V Budapešti, 2. júla.

Úradne značené priemerné ceny za 100 kilogramov.
Pšenica: tisská K 15.45—16.90, peštianska K 14.90—16.55, stolno-belehradská Kor. 15.55—16.55, banátska K 15.55—16.45. — Raž: K 12.70—12.90. — Jačmeň: na krm K 13.50—14.50. — Ovos: prvotriedny 18.80—19.40, druhotriedny 18.50—18.80. — Kukurica: K 12.80—12.95. Repica: K 28.50—28.70. — Proso: K 16.00—19.00.

Múka:

č.	0	1	2	3	4	5	6
K	26.60	25.40	24.20	23.20	22.20	20.40	19.40
			č.	7	7½	8	
			K	17.40	15.40	11.40	

Drobné otruby: K 9.20, hrubé K 9.40.

Ďateľinové semä: lucerna (prima) K 100.00 do 110.00 za 100 kilogr.; druhotriedna K 95—105.

Zemiaky: ružové K 3.60—5.00, žlté K 9.00—9.90 za 100 kilov.

Strova: Velká biela fazuľa (bôb) K 24.00—26.00,

tarkavá K 14'00—16'00. — *Hrach* čistený: K 26'00 do 32'000. — *Šošovica*, veľká čistá: K 65'00—80'00. — *Ko-nopné semä*: K 28'00—30'00. — *Lanové semä*: prima K 18'00—19'00. — *Rasca* (kmin): 70'00—71'00. — *Mak*: K 76'00—77'00. — *Ladník*: K 14'00—15'09. Všetko po 100 kilogr.

Koloniálny tovar: *Cukor* rafinovaný K 68'09 do 68'50, kockový K 69'50—70'00, žltý K 67'00—67'50 za 100 kilogr.

Petrolej: Fiumánsky krystalový K 36'25, fiumánsky White-Star (***) K 43'00 za 100 kilogr.

Lekvár: srbský (1905) K 22'00—22'50, slavovský (1905) K 26'50—27'00 za 100 kilogr.

Slivy: bosenské (100 kusové) K 25'50—27'00, srbské (100 kusové) K 24'00—26'00.

Sviňská masť: budapeštianska K 135'00—136'00.

Slanina: vidiecka K —————, mestská 4 kusová K 111'00—112'00 za 100 kilogr.

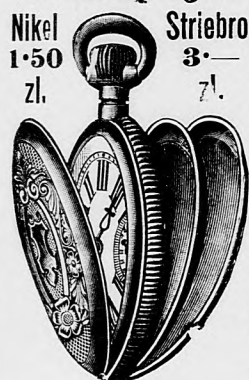
Špiritus: Rafinovaný tovar vo veľkom K 141'00 do 142'00. Denaturalisovaný, k priemyselným účelom jeden barill 37'00—37'50.

Vajcia: prima uhorské K 70—71, od Tisy K 69, sedmohradské K 68, jedna kystňa, obsahujúca 1440 kusov vajec, vo veľkom.

Maslo: k čaju K 2'00—2'10, k vareniu K 1'20—1'40, syr K 14'00—20'00, všetko v kilogramoch vo veľkom.

Drúbež (hydina) živá. Husy k pečeniu K 9'00 do 10'00; kurence k smaženiu K 1'10—1'60, kurence k pečeniu K 2'20—2'30, sliepky na polievku K 2'80—3'00 za jeden pár.

Nekupujte si hodinky.

Nikel 1.50
zl.
Striebro 3.—
7l.

kým ste moj 1200 obrazov obsahujúci cenník všemožných hodín a iného tovaru zo zlata a striebra nevidel. Už za 1 zl. 50kr., môžete dostať dobré nikové alebo ocelové hodinky s písobnou zárukou dobrého chodenia na 3 roky. Opravdivé strieborné hodinky 3 zl.; 14 karátové zlaté hodinky 8 zl. Pancelová strieborná retiazka 90 kr.; 14 karátová zlatá pancielová retiazka 10 zl.; 14 kar. zlaté prstienky, alebo zausnice 2 zl. Pendlové hodiny 2 zl. 80 kr.; kukučky hodiny 2 zl. 50kr.; budičky 1 zl. — Za nezodpovedné navratia sa peňaze. — Rozposiela s počtovou dobierekou:

Max Böhnell hodinár

Wien, IV., Margarethenstrasse 27. (Vo vlastnom dome.)

Najväčšia a najstaršia firma, založená 1840. Vyznačenie: Grand Prix a veľká medaila. Treba žiadať moj cenník s 1200 obrazmi zdarma a franko.

30 dni na prôbu

posielam za zl. 2.75, spočtovou dobierekou moje opravdivé solingen stroje k strihaniu vlasov a behom 30 dni na žiadosť peňaze navratim. Stroj tento je z najfajnejšej ocele s tromi hrebenami ku trojakému strihaniu vlasov, peňaze čo stojí nahradia sa pri deftoch za 1/4 roka. Najlepší druh s okrytým perom zl. 3.— Veľký druh so zapusteným perom pre holičov zl. 3.75. Stroj k strihaniu brady zl. 2.50. Stroje k rezaniu vlasov konov, psov alebo dobitku zl. 2.25. Stroje k holeniu zl. 2.— Britvy zl. 1.50. Dopusielanie spočtovou dobierekou. Dom doposielanie LEO LATE-NER, Wien, I/43, Wollzeile 81. Cenník na žiadosť zdarma.

500 Korún

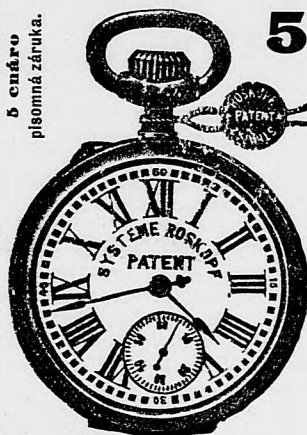
vyplatím tomu, komu by po upotrebovaní. **Bartillovej ústnej vody**, jedna fľaška 70 h. prinavrátilo sa hole nie zubov alebo zápach, z úst. (franko-Zasielka 95, h. osobyte). **E. Bartilla-Winkler, Viedeň (Wien) 19/1, Sommergasse č 1.** Žiadajte si v lekární **Bartillovu** vodu na zuby. Kto by nám oznámil nejakých napodobňovateľov ten bude štedre obdarený. Na miesta, kde by táto voda nebola k dostaniu, pošlem 7 fliaš za 5 K 20 h. frankov. Jednu flau nepošlem. 303

Lacné české perie.

5 kilo nové tmavé driapané 9 kor. 60 hal., lepšie 12 kor. Biele mäkké, jak páper 18 kor.—24 kor. Biele ako snah mäkké ak páper, driapané 30 kor. 36 kor. Rozposielanie s dobierekou franco; zamenenie a nazpät prijati je pod touti vnyimkou dovolenestli sa poštové útraty vynahradia. **Benedikt Sachsel, Lobes 135 (pošta Pilsen Čechy.)**

5 cndru písomná záruka.

5 korun!

V tejto jakosti bez subehu.

Opravdivé švajcarské hodinky system Roskopf Patent, kotva remontoir s pevným antimagne tickým kotveným strojom so zákryvkou opravdive emailovanou (nie papier) s ochrannou olovennon znamkou, vo futráli z pravého niklu, so šarnir pokryvkou s chodidlom 36 (nie 12) spozlácenými ručičkami so zárukou 3 rokov, vy-

Vrobované, kus za 5 kor. Sukazovateľom sekund 6 kor. po futráli zo striebra bez ukazovateľa sekund 10 kor. Sukazovateľom sekund kus 12, 50.

Zámena dovolená, alebo navratenie penazi bez zračky.

Zasiela sa s počtovou dobierekou

Ján Konrád prvá dielna hodin Brúx 425. (Čecky).

Bohato vystavený cenní vyše 1000 vyobrazením potieľa sa na žiadosť bár komu zdarma.

Každý muž sukné lodenové

ktoré v rozličných vzoroch a farbách dorába a 1 kus od 60 65, 70 kr. s dobierekou posielam

Tkalcovňa ADOLFA JELINEKA

v LISKU p. Jimramov, Morava.

Jediná firma toho druhu Vzorky zdarma a franko!

Žiadajte si cenník

Zdarma a bezplatne zašlem mój, v slovenskej reči, bohate illustrovaný cenník, ktorý viac než 1000 obrazov obsahuje rozličných hodín, zlatých a strieborných predmetov ako aj hudobných nástrojov 289

HANNS KONRÁD
I. hodinová fabrika a exportní obchod
BRÚX No. 1233. (Česko.)

Oznamy prijíma

≡ administracia ≡

Krest'an

≡ BUDAPEST ≡

Szentkirályi-u. 28.

K povšimnutiu: Každý kus mydla s menom **SCHICHT** čistý a slobodný je košdlivej látky.

JEDNO pohladenie so

Schicht-mydlo

(„jелеňa“ alebo klúčmydlo)

nahraďuje

DVE pohladenia obyčajným mydlom.

274/II

Schicht-mydlo je to najlepšie a k potrebovaniu to najlacnejšie.

Ktorá kosa je najlepšia? pýta sa mnohé kopy probujúci a mnohokrát zklamany hospodár. Na toto odpovedáme dia našho presvedčenia: **najlepšia kosa na svete je**

General Dewett kanonovej ocele kosa

Ohranná známka.

Ktora sa shotovuje zo zvláštnej kanonovej ocele z miešanim nejšlachetnejších kovov složenej a odborne uneleckym spôsobom dvojnásobne stúženej, tak že vlastnosť vytravalost jej nachodí sa na tom najvyššom stupni a premáha všetko možné tohoto odboru.

Spôsob dorábamiam kôs toboto odboru je tajomstvom fabriky, následkom čoho ľahkosť, trvácnosť a ostrosť takejto kopy sú počudovania hodné.

Atresa Pánu Pavlovi Sohr Szill 13. číslo (Stol. Somogy.)

kam všetkým na general Dewett kopy požádnym dopisovanim a objednamim treba sa obrátiť. — Pri objednaní 5 kusov kôs počtovo útraby platí fabrika. Pri objednaní 10 kusov platí počtovo úraty a pripojuje jednu kosu na pridavok zdarma. — Za každú kanonovej ocele kosu prejma sa dobrosťanie, nezodpovedná kosa vymieňa sa dobrou kosou kanonovej ocele (zo skusenosti ale vieme, že medzi tisíc kosmaiani jedna je nie zlá.)

General Dewett k^osou kanonovej ocele na 250—300 krokov može sa kosit po jednom ostreni, jedno kuvanie dostatočue je na viacej dni.

General Dewett kosa, kanonovej ocele, zasíela sa ku ruce chlapa sostavená nakuvaná a vyprobovaná.

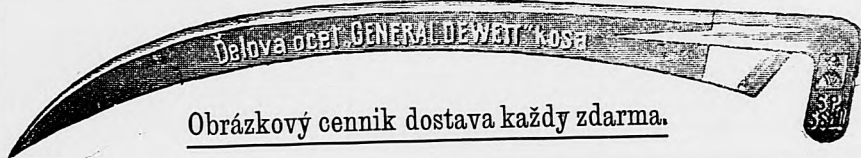
Pri General Dewett kose z kanonovej ocele odberateľ nemá žiadného riska bo nezodpovedná kosa zamení sa za dobrú.

Preto nech nikto kopy od nikoho neobjednáva a nekupuje, kým neurobil probu s kosou General Dewett'a z kanonovej ocele. A sme o tom presredčeni, že kto ráz robil s takouto kosou iné kopy nikdy do ruky nevezme.

Sbiratelia objednavatetov maju zvláštnu vyhody. — Hárky k sbieraniu odberateľov a iné tlačivo su pre bár kobo na pohotove Cenník nech si každý na dopisničke pyta. Ceny Generále Dewett kôs z kanonovej ocele:

60	65	70	75	80	85	90	95	100 cm.	110 cm.
90 kr.	95 kr.	1 zl.	1 zl. 05 kr.	1 zl. 10 kr.	1 zl. 15 kr.	1 zl. 20 kr.	1 zl. 25 kr.	1 zl. 30 kr.	1 zl. 50 kr.

Diadal nákovie, striebro ocelova nákova a kladivko pár za 85 kr. Amerikánska osielka, ku Dewett kose najlepšia 20 kr. Zvláštna Novota: Privilegovaná užva na kosu 1 kus 20 kr., 10 kusov 1 zl. 50 kri Britva diamantovej ocele so zarukou pat rokov 1 zl. 50 kr. pekná schránka britvy darmo.

Obrázkový cenník dostava každý zdarma.

Páni hospodári!

ako: mlátačky s ocelovými guľčkami, ktoré idú o polovicu ľahšie, než ktorékoľvek iné, žentúre, rajtáre, sečkovice atď. — Cenniky zašlem na žiadost zdarma a franko.

Michal Treskoň fabrikant hospodárskych strojov v Bytči (Nagy-Bitcse).

Tí páni, ktorí by chceli za provisiu prevziať zastupiteľstvo a odpredaj mojich strojov, nech sa o podmienky obrátia na mňa. 292

Len umňa dostanete tie najlepšie, tohto času za najdokonalejšie uznánie hospodárske stroje

Šijáce Stroje.

Velmi dokonale-bez každej chyby a ku každému eielu. Podla garancie od 10 zl. až do

25 zl. Vždycki Kdostaniu u. 512 **Alojza Habán** mechanika v Budapešti VII. Izabella-ter 3. Cenník pošlem každemudarmo.

Oznamy prijíma administracia

„KREŠTAN“

Budapest, Szentkirályi-utca 28.